

B2-páholy

Az embernek legyenek modorosságai! Ezen a felszólításon nyilván minden normális ember meglepődik, de mert magamat soha nem számítottam közéjük, a teljesen százasok közé, bátran állok a kijelentésem mögé. Történt ugyanis, hogy elgondolkodtam ezen. Mert hogy gondolkodni is szoktam, ha nem is mindig megyek sokra vele.

Valamilyen megmagyarázhatatlan okból mostanában régi filmeket nézek (és még csak elpazarolt időknem sem tartom ezt az újabb úri passziómat) az *Egri csillagoktól* a *Közerkölcsök, magánbűnökig* (Magyarországon tudomásom szerint soha nem forgalmazott Jancsó-film, gondolom ezt abból, hogy csak angolul letölthető), a *Ballada a katonáróltól* a *Szindbád*ig. Utóbbit megszámlálhatatlanul sokszor láttam már, mégis időről időre arra ösztönöz valami, hogy nézzem és újranézzem a magyar film egyik legremekebbjét. Tudjuk, a *Szindbád* már Krúdy-regényként is zseniális. A film pedig, nem túlzás, kongeniális. Ebben összegezte addigi tudását (és a film, mint olyan, addigi tudását) Huszárik Zoltán, akinek olyan operatőr valósította meg kivételes látomásait, mint a mostanában a talán legmagasabb állami díjjal – jogosan – kitüntetett Sára Sándor. *De nem addig van az, Vendelin barátom*, mondaná Szindbád, mert nem az előzőek kivételes művészi adottságairól és teljesítményéről akarok én most itt beszélni, hanem Latinovits Zoltán modorosságáról. Mert az ő alakítása a modorosság modorossága. S ha már nem fukarkodtunk eddig a szuperlatívuszokkal, ne tegyük róla beszélve sem, ez a modorosság modorossága teszi zseniálissá az alakítását, és emeli Latinovitsot a magyar színészet állócsillagai közé. Ahogy beszél, úgy nem beszélnek sem a normális emberek, sem a tanult művészek. Ahogy néz, fogpiszkálót lát, úgy nem néz, nem fogpiszkál nagyon senki más. Innen már csak egy lépés az a Latinovits-féle Ady-lemez, melyen verseket és egyéb szövegeket mond. Ma már nem mondana így verset senki. És a maga idejében sem mondott verset úgy senki. De hogy a versek meg- és fölhalálása valamifajta tökély felé mutat, az biztos. És ehhez elengedhetetlenül szükségeltettek a mondás latinovitságai. És ha már a modorosságról kezdünk el tündönni, akkor feltétlenül föl kell említenünk, hogy Adynál sem nagyon ismerünk modorosabb költőt sem előtte, sem utána, és bizvást állíthatjuk, hogy ő maga sem lett volna képes e nélkül egy teljes költészeti forradalom egyszemélyes levezénylésére (levezényelte önmagát) és egy megcsontosodni látszó költészet teljes megújítására. Itt természetesen nem csak arra gondolunk, hogy a verscímei három szóból álltak; na, és ha arra, akkor mi van? Mert hogy akkor is igazunk van.

Amikor ezt írom, éppen egy újabb filmparázsnaság után vagyok, Bertolucci *Utolsó tangó Párizsban* című, a maga korában elképesztően merész, a mai korban elképesztően tiszta, és őszinteségében megragadó filmjét néztem meg. Marlon Brando annyira modoros benne, amennyire csak egy Párizsban feleségét különösen órlt módon gyászoló amerikai lehet. És játékába, figurájába beleláltam az Elia Kazan rendezte *A vágy villamosának* Sanley-jét (melyről a port.hu modorosságra – és a magyar nyelvérzék szabályaira – érzéketlen „filmszakértője” lesújtóan azt írta: **Marlon Brando még talán-talán megmenthette volna a filmet, de a rendezők nagyon lebutították az ő karakterét is, és mindössze az olajozott felsőtestével akarták kihangsúlyozni** (hm...? – zt) *minden pozitív vonását, amúgy pedig egy ostoba, kicsit sem szerethető bunkót alakít. Összességében ez egy izzadságszagú, öntetszelgő film*), *A Keresztapa* Vito „Don” Corleonéját vagy az *Apokalipszis* most Coppola-filmeposz Walter E. Kurtzét.

Ezzel azt mondom, hogy sem Latinovits, sem Brando nem változott, nem fejlődött az életidejük folyamán? Azt is mondhatnám. Miért is kellett volna mássá lenniük, ha már korán rátaláltak arra a modorra, amely modorossággá fejlesztve összetéveszthetetlen védjegyükké vált? Írom ezt, amikor ilyeneket olvasok, némileg feddően üzenve nekem: zalántiborongás, zalánizmusok – magyarán zt-modorosságok. Bocsi, ha inkább büszke vagyok ezekre, mint hogy megbántottnak érezném magamat! A modor eltanulható, másolható, ismételhető, sokszorosítható. A modorosság egyedi, utánozhatatlan, megismételhetetlen, mert a bűnelkövetés határán mozog. Ideje, hogy lehántsuk a szóról a negatív konnotációkat. Modorosnak lenni annyi, mint valakinek lenni. Persze ha a modorosság nem párosul erős személyiséggel, akkor szármalmas produktumot eredményez, kínos félreértésekhez és -ismerésekhez vezethet. De ez már egy másik tárca témája kell legyen. És nem is biztos, hogy nekem kellene írnom erről, elfogultságot jelentve be a témához kötődő aktuális viszonyom miatt...

Zalán Tibor

Tóth Csilla Ilona felvétele

Fürtszüret

„Sörényes hajnal. / Kalász-fürtös patazajjal / vágat a remény.”
(Lajtos Nóra)

„Gyöngy-csöndködöt tép / cserrenő sereglyraj – / élet fürtpercben”
(Szabó Aida)

„Ébert Tibor családok múltját hitelesítő dokumentumokat helyez egymás mellé, családfák legmélyebb, legerősebb gyökereit ássa ki, hogy megmutassa, milyen távolról erednek; s korhadnak, szenesednek, kövesednek bár, de egyvalamire nem képesek. A túlélésre.” (Tamási Orosz János)

„Hász Erzsébet arra keresi és találja meg a választ: a fiatal József Attila versciklusa nyomán mennyire egybeolvad a személyiség életfilozófiája költői megoldásai, vívmányai határaival, határtalanságaival.” (Széles Klára)

„Sajátos radikális nézetről árulkodnak versei a vallással kapcsolatban, ami szinte a mindennapi értelemben vett felfogás megtagadását jelenti. Ugyanakkor a misztika benne van létében, a szövegből való kiléggzés során teljességgel érezhető. Ettől lesz igazán ünnepl!” (Németh Erzsébet Hegyi Zoltán Imréről)

„A nagyhatalmi erőterben s a fanarióta elnyomás hatására xenofóbbá váló románság ezzel együtt kezdetben nem volt ellenséges a bevándorlókkal, s a szakember-gondokkal küszködő fiatal államban sokan szép karriert futottak be. A jó nevű orvosokhoz, mérnökökhöz, művészekhez hasonlóan a tömegesen ideszegődő székely cselédlányok is keresettek voltak a román munkaerőpiacon.” (Makkai Béla)

Ára: 1000 Ft. Előfizetés: 6000 Ft.

Előfizethető személyesen valamennyi postán és a kézbesítőknél, a Magyar Posta Zrt.
(1) 303-3440-es faxszámán, a hirlapelofizetes@posta.hu e-mail-címen,
valamint a szerkesztőségben.

A Napút elérhető az interneten: <http://www.naputonline.hu>

Számlaszám: OTP 11713005-20381185

A folyóirat támogatói:

